Fairdata-verkosto - kokous 8.12.2022

Aika: Torstai 8.12.2022 klo 13–15

Etäkokoushuone: https://cscfi.zoom.us/j/65678943953?pwd=K3M2L091RUVaTWh2VEJhWGNUUlBZQT09

Nauhoite*:* *https://video.csc.fi/media/t/0_pb1lgv8v*

Asialista

1. LUKEn tapa käyttää Fairdata-palveluita aihepiirikohtaisia päätietovarantoja hyödyntäen, **Harri Pitkänen, LUKE**
2. Kohti datan laatua, EOSC - Suositus tulossa kommenteille, **Mari Kleemola, EOSC FAIR metrics and Data Quality Task Force**
3. "Korkeakoulujen yhteinen PAS-prosessi" -työpajojen tuotosten esittely, **Aleksi Salo, CSC**
    a. PAS-käyttäjätarinoiden luonnokset
4. Tilannekatsaus: Tutkimusdataan liittyvien organisaatioroolien kehittämisestä CSC-palveluissa (kalvot), **Heidi Laine, CSC**
5. Tutkijan tiedot -kokonaisuus - tutkimusaineistojen näkyvyys ja linkitys Tiedejatutkimus.fi-portaalissa, **Sonja Sipponen, CSC**
6. Katsaus vuoden 2023 Fairdata-palveluiden kehitystyön painopisteisiin
    - Organisaation oikeuksien ja näkymien kehittäminen datan elinkaarenhallinnan tueksi
    - Organisaation pääkäyttäjärooli: Mahdollisuus muokata oman organisaation aineistokuvailuja
    - Aineistojen käyttölupapalvelu
    - SD-palveluiden aineistometatietojen integrointi Metaxiin
        - Muita integrointeja?
    - Metaxin yhteentoimivuus:
        - DCAT 3.0
        - Tuki useamman ontologian käytölle (asiasanat)
        - Tiedejatutkimus.fi –portaalin yhteentoimivuuden kehittäminen
7. Ajankohtaiset koulutukset ja tapahtumat, **Siiri Fuchs, CSC**
    a. Kevään koulutuksia:
        i. 23.3.2023 IDA-, Qvain- ja Etsin-palveluiden käyttökoulutus
        ii. 18.4.2023 Make the most of the Allas Storage Service
    b. Tutkijoiden ääni datan kuvailutyöhön: lisää tukea ja arvostusta -blogi on julkaistu Avoin tiede -verkkosivuilla.
    c. Syksyn DMP-webinaarien tallenteet saatavilla
        i. Suomen EOSC Foorumin webinaari "Future prospects of Data Management Plans - towards machine-actionability"
        ii. DMP-työkaluwebinaarien (DSW, Argos, DMPonline) tallenteet ladataan video.csc-palveluun
    d. AVOTT: Ohje FAIR-periaatteiden soveltamisesta kommentoitavana, deadline 9.12.2022
    e. AVOTT: Tutkimusaineistojen kuvailuohjetyöryhmä perustettu (Tutkimusaineistojen avoimuus -asiantuntijaryhmän alla), ilmoittautuminen AVOTTin lomakkeella
8. Ehdotukset kevään 2023 kokousajankohdiksi
    a. torstai 16.3.2023 klo 13-15
    b. torstai 11.5.2023 klo 13-15

Muistio

1. **LUKEn tapa käyttää Fairdata-palveluita aihepiirikohtaisia päätietovarantoja hyödyntäen, Harri Pitkänen, LUKE**
    - **Yhteenvetoa esityksestä:**
        - Qvain ja IDA otettu käyttöön Lukessa vuoden 2022 aikana
        - Fairdata-palvelujen käyttäjänä Lukessa organisaation edustaja, ei yksittäinen tutkija. Luke tilaajana myös Justus tutkimusaineistotietojen tallennuspalvelussa, jota Luken tutkijoiden suunniteltu tulevan käyttämään ensisijaisesti.
        - Muita aineistotietoihin liittyviä muutoksia Lukella:
            - Luken vanha tutkimusaineistojen kuvauspalvelu radar.luke.fi poistumassa käytöstä, metatiedot siirretään manuaalisesti Qvaimella Metaxiin (sisällöllinen tarkistus)
            - Avoimen datan poirtaalin opendata.luke.fi sisältö haravoidaan jatkossa Metaxista
        - Luke organisoi aineistot Fairdataan niin, että tietojen tallennus ei ole esimerkiksi henkilöriippuvaista Määritelty virtuaaliset tietovarannot: 11 päätietovarantoa jotka jakautuvat 61 tietovarantoon. Tavoitteena on, että tietovarantojen rakenne ei vanhene vaikka organisaatio ympärillä muuttuisi.
            - Käytännön toteutus Fairdatassa: Jokainen tietovaranto on yksittäinen CSC-projekti, joka näkyy omana tallennusalueena IDAssa. Aineisto on IDAssa oma kansionsa.
            - Jokaiselle tietovarannolle tarkoitus nimetä Luken sisäisesti tekninen vastuuhenkilö sekä sisällöllinen omistaja, joka tekee ainestosta päätöksiä.
            - Tietovarantojako ja vastuurakenne ei teknologiariippuvaista: sama rakenne ja käytännöt käytössä myös muissa Luken käyttämissä järjestlmissä, mm. Azuren tietoaltaassa
        - Haasteita: Lukella tutkimuksen lisäksi lakisääteisiä tehtäviä, joissa päätökset aineiston julkaisemisesta ei tapahdu samalla tavoin.
    - **Keskustelua:**
        - Lukella ei toistaiseksi ole ilmennyt tarvetta nimetä CSC:lle sekä teknistä yhteyshenkilöä että sisällöllistä omistajaa (tekninen yhteyshenkilö riittävä)
        - Justus aineistotietojen tallennuspalvelun rooli täsmentyy Justuksen kehityksen myötä
2. **Kohti datan laatua, EOSC - Suositus tulossa kommenteille, Mari Kleemola, EOSC FAIR metrics and Data Quality Task Force**
    - **Presentation summary:**
        - Goals of the Data Quality subgroup: Mutual understanding of data quality, help define data quality approach to European Open Science Cloud
        - Drafting a recommendation document - 1st version to be published very soon
            - supports multi-discliprinary understanding of data quality

- Recommendation document includes e.g.:
  - Datasets should come with enough contextual information so that they can be undestood and correctly interpreted.
  - EOSC not in charge of data content assessments
  - community standards for FAIR assessments
- Recommendation to be published via TF website: https://www.eosc.eu/advisory-groups/fair-metrics-and-data-quality
  - After the publication the TF will ask for community feedback till summer 2023

3. **"Korkeakoulujen yhteinen PAS-prosessi" -työpajojen tuotosten esittely, Aleksi Salo, CSC**
   - **Yhteenvetoa esityksestä:**
     - Projektin tavoitteena kuvata korkeakoulujen yhteiselle PAS-prosessille käyttötapaukset ja niihin liittyvät roolit ja vastuut prosessin selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Lisäksi selvitettin pitkäaikaissäilytykseen liittyviä käytön haasteita organisaatioissa. Projektin työpajoihin osallistui noin 20 henkilöä 8 eri organisaatiosta
     - Organisaatiot hyvin eri vaiheissa Fairdata PAS-palvelujen käyttöönotossa
     - PAS-prosessi alkaa jo paljon ennen PAS-palvelun käyttöönottoa. Monet vaiheet ovat organisaation sisäisesti järjestämiä, mutta Fairdata-kokonaisuuden tulisi mahdollisimman hyvin tunnistaa ja tarvittaessa tukea myös näitä vaiheita
     - Erityisiä henkilötietoryhmiä sisältävien aineistojen PAS:iin vienti vaatii omat vaiheensa, jotka huomioitu projektissa tuotetussa käyttäjätarinassa
     - Projektin tuotosten viimeistely parhaillaan käynnissä.
     - PAS-käyttäjätarinoiden luonnokset
       - Käyttäjätarinoita voi kommentoida jättämällä sivun alle kommentin tai lähettämällä sähköpostia fairdata (at) csc.fi. 16.12.2022 mennessä jätetyt kommentit huomioidaan loppuraportissa, mutta kommentteja voi jättää myös tämän jälkeen.
4. **Tilannekatsaus: Tutkimusdataan liittyvien organisaatioroolien kehittämisestä CSC-palveluissa, Heidi Laine, CSC**
   - **Yhteenvetoa esityksestä:**
     - Päivitytys CSC:llä käynnissä olevasta projektista, jossa organisaation rooleja pyritään selkeyttämään ja tukemaan CSC:n tutkimuksen palveluissa silloin kun niissä käsitellään sisältöjä (data, metatieto), joihin organisaatiolla on vastuita ja/tai legitiimejä intressejä
     - Vuoden vaihteen jälkeen CSC tulee järjestämään työpajan kehitysaihioiden validoimiseksi
     - Projekti jatkuu kevääseen 2023 ja CSC tiedottaa jatkossakin sen etenemisestä Fairdata-verkoston kokouksissa.
     - Kysymyksiä ja palautetta projektiin liittyen voi lähettää heidi.laine (at) csc.fi tai fairdata (at) csc.fi
5. **Tutkijan tiedot -kokonaisuus - tutkimusaineistojen näkyvyys ja linkitys Tiedejatutkimus.fi-portaalissa, Sonja Sipponen, CSC**
   - **Yhteenvetoa esityksestä:**
     - Tutkimustietovarannon tutkijan tiedot -kokonaisuus käsittää:
       - tutkijan tiedot, joita kerätään tutkimustietovarantoon eri tietolähteistä
       - profiilityökalun tutkijan käyttöön, sekä
       - yhteisen julkisen hakunäkymän tutkijoiden julkaisemiin profiileihin.
     - Aikataulu: Beta-versio profiilityökalusta julkaistu 11/2023 ja ensimmäisen varsinainen versio täydennetyin ominaisuuksin julkaistaan arviolta toukokuussa 2023
     - Tietolähteinä tutkijoiden kotiorganisaatio, ORCID-profiili sekä tutkimustietovarantoon jo siirretyt tiedot hankkeista, julkaisuista ja tutkimusaineistoista, joita voidaan linkittää tutkijan profiiliin
       - ORCID-tunnus keskeisessä roolissa tietojen yhdistämisessä
       - Tutkimusaineistotiedot portaaliin tuodaan Fairdata-palveluista (tällä hetkellä ainoa käytössä oleva reitti, mutta ORCIDin kautta tulevien tietojen mäppäys käynnissä)
       - Käyttäjä voi myös etsiä Tiedejatutkimus.fi:ssä olevista tiedoista ja valita niitä profiiliinsa, vaikka ORCID-tunnusta ei esim. tutkimusaineiston tiedoissa olisi
     - Näkyvyyden kasvattaminen: Julkaistut aineistot nostetaan tutkijan profiilissa tutkijan meriitiksi julkaisujen, hankkeiden ja aktiviteettien rinnalle
   - **Keskustelua:**
     - Profiilitietojen hallinta ja kuratointi
       - Organisaatiolle ei ole suunniteltu roolia tutkijan profiilitietojen validoinnissa. Halutaan mahdollistaa että tutkija voi itse täydetää tietojaan, jos esimerkiksi organisaatioaffiliaatiota ei ole.
       - Organisaatioissa tuotetut kuratoidut, Tutkimusjatiede.fi:hin siirretyt tiedot tärkeässä roolissa
6. **Katsaus vuoden 2023 Fairdata-palveluiden kehitystyön painopisteisiin**
   - Organisaation oikeuksien ja näkymien kehittäminen datan elinkaarenhallinnan tueksi
   - Organisaation pääkäyttäjärooli: Mahdollisuus muokata oman organisaation aineistokuvailuja
   - Aineistojen käyttölupapalvelu
   - SD-palveluiden aineistometatietojen integrointi Metaxiin
     - Muita integrointeja?
   - Metaxin yhteentoimivuus:
     - DCAT 3.0
     - Tuki useamman ontologian käytölle (asiasanat)
     - Tiedejatutkimus.fi –portaalin yhteentoimivuuden kehittäminen
7. **Ajankohtaiset koulutukset ja tapahtumat, Siiri Fuchs, CSC**
   a. Kevään koulutuksia:
      i. 23.3.2023 IDA-, Qvain- ja Etsin-palveluiden käyttökoulutus
      ii. 18.4.2023 Make the most of the Allas Storage Service
   b. Tutkijoiden ääni datan kuvailutyöhön: lisää tukea ja arvostusta -blogi on julkaistu Avoin tiede -verkkosivuilla.
   c. Syksyn DMP-webinaarien tallenteet saatavilla
      i. Suomen EOSC Foorumin webinaari "Future prospects of Data Management Plans - towards machine-actionability"
      ii. DMP-työkaluwebinaarien (DSW, Argos, DMPonline) tallenteet ladataan video.csc-palveluun
   d. AVOTT: Ohje FAIR-periaatteiden soveltamisesta kommentoitavana, deadline 9.12.2022
   e. AVOTT: Tutkimusaineistojen kuvailuohjetyöryhmä perustettu (Tutkimusaineistojen avoimuus -asiantuntijaryhmän alla), ilmoittautuminen AVOTTin lomakkeella
8. **Ehdotukset kevään 2023 kokousajankohdiksi**
   a. torstai 16.3.2023 klo 13-15
   b. torstai 11.5.2023 klo 13-15
      - Kommentteja:
        - Ehdotettu kokousten ajankohdaksi torstaisin 14-16
      - CSC tulee lähettämään kevään kokousten kokouskutsut fairdata-verkoston sähköpostilistalle.

Kaikki kommentit, kehitysehdotuksen, puheenaiheet ym. otetaan mielellään vastaan! Kysymyksiä ja ehdotuksia voi lähettää osoitteeseen fairdata (at) csc.fi